

İŞLETME KÜÇÜLMELERİ

Prof. Dr. Güven SAYILGAN

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme
Bölümü Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

İşletme Küçülmeleri (Downsizing)

- * İşletme büyümelerinin sağladığı yararlar olmakla birlikte, büyümenin bu yararları elde edecek veya artıracak koşullarda gerçekleştirilememesi durumunda zarar da söz konusu olabilir.
- * Her büyüme, gelişme demek değildir.
- * Bir benzetme yapılırsa; bazı büyümeler şişmanlama gibidir.
- * Hızlı, aşırı ve dengesiz büyüme işletmede yönetimin etkinliğini ve maliyetlerin kontrolünü azaltır.

İşletme Küçülmeleri (Downsizing)

- * Koşullar uygun olduğunda ve gerektiği şekilde gerçekleştirilen büyüme yararlıdır. Bununla birlikte, gerektiğinde işletme küçülmeleri (downsizing) de yararlıdır.
- * İşletme küçülmeleri örneğin, işletmenin bir bölümünün satılması ile gerçekleşmişse ve mevcut yatırımlar (aktifler) ile satış düzeyi korunabilecekse; işletmenin faaliyet riski azalır.

İşletme Küçülmeleri (Downsizing)

İşletme küçülmeleri değişik biçimlerde gerçekleştirilebilmektedir.

- * İşletmenin bir varlığının satılması (**sell off**),
- * bağlı ortaklık veya iştirakin bir bölümünün bağımsız bir işletme halinde örgütlendirilerek satılması (**spin off**),
- * bağlı ortaklık veya iştirakin hisse senetlerinin satılması (**equity carve out**) şeklinde küçülme yöntemleri vardır.
- * İşletmenin bağımsız olarak çalışan bir varlığının (örneğin elektrik üretimi yapan işletmenin bir elektrik santrali) veya işletmenin bir parçasının bağımsız olarak örgütlendirilerek satılması gibi uygulamaları genel olarak ifade edecek tarzda bölerek satma (**divestiture**) deyimini de kullanılmaktadır.

İşletme Küçülmeleri (Downsizing)

İşletme küçülmeleri değişik biçimlerde gerçekleştirilebilmektedir.

- * İşletmenin bir varlığının satılması (**sell off**),
- * bağlı ortaklık veya iştirakin bir bölümünün bağımsız bir işletme halinde örgütlendirilerek satılması (**spin off**),
- * bağlı ortaklık veya iştirakin hisse senetlerinin satılması (**equity carve out**) şeklinde küçülme yöntemleri vardır.
- * İşletmenin bağımsız olarak çalışan bir varlığının (örneğin elektrik üretimi yapan işletmenin bir elektrik santrali) veya işletmenin bir parçasının bağımsız olarak örgütlendirilerek satılması gibi uygulamaları genel olarak ifade edecek tarzda bölerek satma (**divestiture**) deyimini de kullanılmaktadır.

İşletme Küçülmeleri (Downsizing)

- * İşletme küçülmeleri, işletmenin yürüttüğü bazı faaliyetlerin, bu faaliyetler bakımından uzmanlaşmış işletmelere yaptırılması şeklinde (sub contracting veya outsourcing) şeklinde de olabilir.

İşletme Küçülmeleri (Downsizing)

- * İşletme küçülmeleri;
 - * işletmenin üretim derinliği boyutundaki (vertical) kapsamını azaltacak (**de-verticalization**) şekilde olabileceği gibi, piyasaya hakim olma amacıyla yatay (horizontal) boyutta rekabet avantajı sağlayamaya yönelik örgütlenmiş yapısının küçültülmesi (**de-horizontalization**) şeklinde de olabilir.
 - * Ancak bu küçülme uygulamalarında; işletmenin küçülmesinden çok, işletmeler grubundan oluşan yapının küçültülmesi amaçlanmaktadır.

Outsourcing

- * Outsourcing, işletmelerin yapmak durumunda oldukları “iş”in başka bir işletmeye yaptırılmasıdır.
- * “İş”, işletmenin ana faaliyet konusunu oluşturan nitelikte bir iş olabileceği gibi yardımcı hizmetler niteliğindeki bir “iş” de olabilir.

Outsourcing

- * İşletmenin ana faaliyet konusunu oluşturan iş, başka bir işletmeye yaptırılıyorsa bu “fason üretim” olarak isimlendirilirken; yardımcı bir hizmetin başka bir işletmeye yaptırılıyor olması da “dışardan hizmet sağlama” olarak isimlendirilmektedir.

Outsourcing

- * Türkçe kaynaklarda yapılan yukarıdaki ayırım İngilizce kaynaklarda belirgin olarak yapılmamaktadır.
- * Her iki durum için de genellikle outsourcing ifadesi kullanılmakla birlikte fason üretim için sub-contracting ifadesinin daha sık kullanıldığı söylenebilir.

Outsourcing

- * “Fason üretim”de, işletmelerin üretmek durumunda oldukları mal ve hizmetlerin dışarıdan bir başka işletmeye daha ucuza yaptırılabiliyor olmasından dolayı işletme kendi bünyesindeki üretim kapasitesini artırmak için ek bir yatırıma gereksinim duymamakta veya mevcut kapasitesini azaltarak maliyet tasarrufu sağlamaktadır.
- * Fason üretim olanağı, fason üretim yaptıran işletmenin küçülmesine olanak sağlamaktadır.

Outsourcing

- * Dışardan hizmet sağlamada ise işletmelerin yapmak durumunda oldukları bazı yardımcı hizmetler de başka bir işletmeye yaptırılmaktadır.
- * Burada yardımcı hizmetler olarak belirtilen hizmetlere, muhasebe ve bilgisayar sistemlerinin kurulması ve işletilmesi örnek olarak gösterilebilir.
- * Burada da işletmenin yönetsel fonksiyonlarının artmamasından veya azaltılmasından dolayı sağlanan maliyet tasarrufları olmaktadır.

Outsourcing

- * Outsourcing ilişkisi, “iki işletme arasındaki değişim ilişkisi” olarak tanımlanabilir. Bu ilişkinin dışarıdan hizmet sağlama ilişkisi olabilmesi için sürekli bir ilişki olması gerekir.
- * Bu ilişkide, işletmelerin aralarında yaptıkları sözleşmenin koşullarına uygun olarak belirtilen türde, kalitede, miktarda üretim yapma zorunluluğu vardır.
- * Doğal olarak sözü edilen üretimi belli bir zaman içinde gerçekleştirme veya belirtilen tarihte teslim etme yükümlülüğü de vardır.